

Domoljub

V Ljubljani 10. junija 1942-XX

55 - Štev. 24

Narcise cveto

Obljube božjega Srca svojim častilcem

*Milost dal bom v vsakem stanu,
ki za njega je primerna;
iščejo pomoč pri meni
naj zaupno srca verna.*

*Mir nebeški bom podelil,
da se naseli v družine;
mir, ki tudi v dneh preskušnje
vse tolaži in ne mine.*

*Kadar strah, skrbi, trpljenje
jim potrka na duri;
moje bo Srce tolažba
vsem častilcem v tisti uri.*

*V vseh nevarnostih zavetje
v Rani najdete odprti
v vsem življenju, prav posebno
njih zaščita bom ob smrti.*

*Blagoslov razli obilen
bom na njihova podjetja;
saj brez mene so brez haska
vsi načrti in početja.*

*Mnogi so zašli globoko
v greha temnega področje;
moja čaka jih ljubezen,
da mi prihite v naročje.*

*V tej pobožnosti postali
mlačni bodo spet goreči.
Vsi pravični v nji popolnost
višjo morejo doseči.*

*Kjer podoba moja bodo
izpostavili, častili,
blagoslovil bom te hiše;
čuval jih bom v vsaki sili.*

*Najbolj važno opravilo
delo je za duš rešitev;
dal apostolom bom milost;
grešnikov spreobrnitev.*

*Vse osebe, ki pobožnost
to razširjajo, zapisal
sem v Srce, ter jih iz njega
nikdar več ne bom izbrisal.*

*Srečno smrt Srce bo moje
vsem častilcem podelilo,
ki prejeli v prvih petkih
bodo pravno obhajilo.*

General Rupnik ljubljanski župan

Dne 2. junija je Visoki Komisar imenoval za ljubljanskega župana generala Leona Rupnika, za podžupana pa dr. Salvatorja Tranchida. V soboto, dne 3. junija je novi župan od dozedanega župana dr. Adlešiča prevzel svojo dolžnost. Pri tej priliki je Ekscelencija Visoki Komisar izrekel iskreno zahvalo dozedanemu županu dr. Adlešiču in vsej dozedanji upravi za dozedanje delo lazbro novega župana v osebi gosp. generala Leona Rupnika so brez dvoma narekovali tehnični razlogi, ki so bili gotovo merodajni za imenovanje v skrbi vseh merodajnih činiteljev z Ekscelencije Visokim Komisarjem na delu za potrebe ter koristi in napredek slovenske prestolnice in njenega prebivalstva. Za vodstvo tako visokega mesta, kakor je županski položaj v Ljubljani, je v resnici potreben moč skrajne energije in skrajne podjetnosti. Te lastnosti ima v polni meri novimenovalni župan general Leon Rupnik in zato zastavlja polno zaupanje ljudstva, ki ga bo v njegovih stremjenjih za čim večji napredek Ljubljane prav gotovo podpiralo in bo storilo vse, da bo nova občinska uprava lahko razvila svojo polno delavnost. Zato želi ljudstvo tako novemu županu kakor novi občinski upravi velik uspeh v delu za napredek in razvoj Ljubljane in njenega prebivalstva.

Novi župan je Ljubljancem izdal tale oblike:

Da pomagam naši mali Sloveniji, sem smatral za svojo dolžnost, da po 47 letih vojaške službe stopim — namesto v pokoj — na to mesto ter Vas, rojaki in rojakinje, v tem usodnem času prosim, ostati in vam kličem:

Zbudite se, pustite sanjarjenje, otrepite se iluzij, pustite narodni skupnosti škodljive strasti, bodite vsaj enkrat res same Slovenci, glejte dejstvom v oči in zaupajte v Boga!

Naše dobro, bogato nadarjeno, delavno in požubno ljudstvo, ki se je vedno ponašalo s svojo evropsko kulturo, je bilo vrteno v ta svetovni boj, ne da bi se tega zavedalo in proti svoji volji. Ko je zaradi te blazne vojne pustolovščine lasi nastopil bliskoviti polom Jugoslavije in katastrofa za nas Slovence, se je zdelo, da je naša zemlja za vedno izgubljena.

Prav tedaj, ko se je zdelo, da je vse izgubljeno, pa nam je veliki moč, ki je pred 20 leti začel boj za boljši red na svetu, veliki Duce podaril ustavo s jezikovno in kulturno avtonomijo ter tako pred vsem svetom priznal našo narodnost. S tem nam je ohranil naše tradicije ter odprl izgleda za novo življenje in boljšo bodočnost. Poleg tega je Duce poskrbel za našo prehrano ter nam podelil bogata sredstva za delo in napredek.

Za vse to ni Italija od nas zahtevala drugega ko naše lojalno in mirno združanje ter naše sodelovanje. Ni nas tujci poklicala, da bi se bojevali in izročevali našo ali za novo Evropo, temveč je zahtevala samo, naj mirno in pridno delamo za nas same ter naj ji ne otežujemo prizadevanj za našo prehrano in naše življenje.

Slovenci so to velikodušno ponudbo fašistične Italije v močnega hvaležno sprejeli. Toda mirno in lojalno združanje Slovencev ni bilo po volji tistim, ki so bila in leta delali na to, da bi tudi mi postali kot krma za topove irtev internacionalnih močev, ki so na oltar namesto Boga postavili zlato ter svojemu pohlepu, ker se sami nikoli ne vrtujejo, izročilo milijone in milijone drugih ljudi. Ta družba se vedno delari del našega naroda z obeti naših gradov, zaslepljeni del naše mladine pa hujša v nezakonito vojno, ki zahteva od našega naroda strašno in popolnoma nezakonito žrtvo, da nam zato grozi popolni propad.

Toda Slovenci naj se zavedajo, da tak boj ne bo mnogo škodoval niti Italiji niti drugi Evropi, pač pa bo nepopravljivo škodil Slovincem, ker jim bo vzal zadnje možnosti, da bi si ohranili svoj obstoj in bodočnost.

Da se v nesrečo ne bi zgodila, pozivam vse Ljubljance in Ljubljankice, naj z marljivim delom, z lojalnim, discipliniranim vedenjem, s iskrenim sodelovanjem, posebno pa s svojim zaupanjem v pravico in velikodušno fašistično Italije dajejo zgled Slovincem po pokrajini. Sama tako bomo vsi storili svojo dolžnost, le na ta način si bomo Slovenci ohranili nacionalni obstanek ter si ustvarili pogoje za boljšo bodočnost. Le če bomo delali tako, nam bo tudi Bog pomagal.

Jaz sam pa si bom s vsemi močmi prizadeval, da bom opravljal svoje dolžnosti in s tem pomagal tako celoti kot poslovnim svojim rojakom in rojakinjam.

RAZGLED PO SVETU

Vojna poročila

V Afriki je pretekli tečen divjala velika bitka, v kateri pa so italijanske in nemške čete strle sovražne sunke, zajele 3000 angleških vojakov, med njimi dva generala ter enega admirala. V letalskih bojih je bilo sestreljenih blizu 140 angleških letal. Zaplenili so 128 topov, 100 tankov ter več sto avtomobitov.

Na zahodu so angleški letalci napadli Köln, Duisburg ter še nekaj drugih nemških mest. V povračilo pa so Nemci učinkovito bombardirali angleška mesta Canterbury in Ipswich, kjer so vrhli več 10.000 zažgalnih bomb. V Kölnu je bilo okoli 100 mrtvih. Nad Rokavskim prelivom in nad Nemčijo so Nemci sestrelili pretekli teden nad 110 angleških letal.

Bitka za Harkov je bila končana s popolnim uspehom. Nemci so zajeli tri ruske armade ter ujeli 240.000 mož, zaplenili 1249 tankov, 2026 topov ter uničili 538 letal. — Na severnih delih fronte so se začeli manjši boji.

Japonci se zdaj od vseh strani vdrijo na Kitajsko ter pritisnjajo na glavno mesto Čang-kajkove Kitajske - Čunking. Bitke divjajo v 24 kitajskih provincah. — Japonske podmornice ki so posebne vrste, so vdrele v madagaskarsko luko San Diego Suarez ter v avstralsko luko Sidney, kjer so potopile več sovražnih ladij.

Madžarske delovne stotnije

Madžarske občine so dobile ukaz, naj postavijo delovne stotnije v svrhu zagotovitve delovnih moči za letošnja poljska dela. Delovske stotnije je del na razpolago vojni minister in štejejo po 217 mož. Vsaka stotinja postavi na delo do 200 delovnih moči, najmanjša edinica pa šteje 50 mož. Kmetovalci, ki imajo premalo zemlje, da bi zaposlili vsaj pol edinice, se lahko združijo, če njihove kmetije niso preveč oddaljene druga od druge. Delodajalec mora plačati vsakemu delavcu 3,80 pengö. Če je zaposlena na enem posestvu vsa stotinja, skrbi za njeno prehrano vojno ministrstvo.

Prva zračna vojna pošta

V Nemčiji so sestavili poseben letalski oddelek, ki mu je naloga, da vzdržuje v najhujših primerih hitro zvezo med bojiščem in domovino, in sicer izključno v prid vojakom na vzhodni fronti in njihovim svojcem v domovini. Vsak mesec razdelijo na bojišču 4 znamke za letalski promet, in sicer dobi dve taki brezplačni znamki vsak vojak, dve pa njegovji svoji. Pisma in dopisnice ne smejo biti težje kakor deset gramov. Pred kratkim so že odleteli prve vojne pošiljke po zračni poti na vzhodno bojišče.

Za ranami, ki jih je dobil pri nedavnem atentatu, je umrl v Pragi Reinhardt Heydrich, namestnik češkomoravskega protektorja in načelnik tamošnje nemške varnostne policije.

Geška vlada se pogaja s cerkvenimi oblastmi o izenačenju duhovščine z državnimi uradniki.

Za grškokatoliškega škofa v Križevcih je sv. oče papež Pij XII. imenoval msgr. dr.

linjam vseh stanov ter tako ustvaril čisto medsebojno zaupanje med oblastmi in prebivalstvom, kakršno je v teh težkih časih nesobodno potrebno za naše življenje.

Ljubljana, dne 6. junija 1942-XX.

Župan:

GENERAL LEON RUPNIK.

Janka Šimraka, apostolskega administratorja in vseučiliškega profesorja v Zagrebu. Prijatelja Slovencev tudi naše čestitke!

Od 1. julija dalje bo dovoljeno iz Nemčije pošiljati v Italijo zavojčke do enega kilograma.

Velike uspehe je dosegla te dni z gostovanjem na berlinski državni operi znamenita italijanska pevka Frančiška Somigli.

Jedilne vagoni so ukinili te dni v okviru Nemčije; namesto teh so v brzovlake vključeni navadni vagoni.

V Frankfurt so se pretekli teden pripeljali nemški diplomati iz Braziliije in Paragvaja, 250 po številu.

V Angliji vzlic vojni nadaljujejo angleški rudarji s stavkami v premogovnikih.

Luksuzne vlake so odpravili s 15. junijem tudi v ameriških Združenih državah.

Pod vojaško nadzorstvo so postavili vse mehičanske petrolejsko ozemlje.

Deset nemških, finskih, romunskih, madžarskih in bolgarskih znanstvenikov so proglasili te dni za častne doktorje na vseučilišču v italijanski Padovi.

Nad 800.000 kg bakra so zbrali za potrebe bolgarske države bolgarski državljani.

Kuga je nastala v kraju Babirkeny blizu turške Carigrada.

Nemška vojna industrija in letalstvo sta po uradnih obvestilih od začetka vojne potopila vsega skupaj za več ko 17 milijonov ton angleškega in ameriškega ladjevja.

General oklepni oddelek Kruewell, ki je odšel na ogledniški polet nad sovražnikovo področje na afriškem bojišču, je po nemških poročilih v angleškem ujetništvu.

Zaradi vohunstva v korist Sovjetov je belgarsko vojno sodišče obsodilo na smrt upokojenega generala Sajmova in njegovega soobtoženca Pražova.

Had požar je izbruhnil v Pretoriji v prestolnici pod angleškim varstvom stoječe južnoafriške republike. Gorelo je na 13 različnih krajih mesta.

Nad 11 milijonov frankov škode je napravil požar v ogromni trgovini v belgijski prestolnici Bruxellesu.

Na avtomobilski cesti med afriškim Kairo in Aleksandrijo je bil ranjen pri neki nezgodi Chhurčilov sin stotnik Randolph.

Izdelovanje piva z visoko alkoholno stopnjo bodo s 1. julijem v Nemčiji prepovedali in tako prihranili velike količine ječmena.

Dve uri so bombardirala angleška letala pretekli teden pariška predmestja.

Slovaški dnevnik »Slovenska Jednota« je začel izhajati v madžarski Budimpešti.

Dolga brada je zdravju koristna prav tako tudi brki, trdi nek romunski profesor.

Tudi optice se prehladilo in dobe influente kakor ljudje, je ugotovil neki nemški prirodoslovec.

Zaradi uporabe v industriji je uporaba vode v velikih nemških mestih pozimi večja kakor poleti.

Novo rešilno pripravo, ki omogoča, da se posadka reši, čeprav se podmornica potopi, imajo v švedski mornarici.

Admiralove rokavice

Nekdanji avstrijski admiral Tegethoff, ki je bil rojen v Mariboru, je nekoč vodil pomorske vaje na razburkanem morju. Ko je pregledoval ladje, je zapazil mladega pomorskega čustnika, ki je na rokavi imel precej zamazane bele rokavice. Mladji poročnik se je skušal opravičevati: ob tem grdem vremenu možno toliko trpi, da od sluge nikakor ni mogoče se zahtevati, da bi mu rokavice pral. — Admiral mladega čustnika mirno poslušal, kakor potugne par svojih snežnobelih rokavic ter jih poudaril čustniku, rekoč: »Vzemite pa te le moje! Sem jih sam opral.«

Zrtve komunističnih morilcev

Vsak dan se množe umori, ki jih nad najplemenitejšimi možmi in fanti ter tudi nad ženskami slovenskega rodu izvršujejo komunistični morilci. O mučeniški smrti dr. Ehrliche in akademičarke Rojca smo že poročali, prav tako o umoru slovenskega katoliškega organizatorja g. Peršuha.

Prav tiste dni so na Ježici v sredi noči zverinsko umorili vzglednega slovenskega fanta Janexa Polšeta, ki so ga z njegovo materjo vred odvlekli od doma proti Savi. Tam so ubogo mater s kamenjem pobili in vrgli v Savo.

Tedaj pa se je reva zavedla ter se privlekla na neko dvorišče, kjer je obležala. Sina pa so vlekli naprej ter ga ustrelili, nato pa vrgli njegovo truplo v Savo. Janex Polše je bil od vseh čislán in spoštovan fant, stebler delavske Kat. akcije, ki je bolj cenil svoje prepričanje kakor pa svoje življenje.

Tiste dni, ko so se ti vnebovpijoči dogodki dogajali v Ljubljani in njeni neposredni bližini, pa so komunistične tolpe pridrvele tudi v Sodražičko dolino. Oddelek »partizanov«, kakih 20 mož, kakor oni imenujejo svojo »brigado«, je prišel v vas Zapotok, kjer so obkolili Kozinovo hišo ter postavili proti vasi dve strojnici. Nato so vprašali, kje je domači starejši sin France Kozina. Ta 33 let stari fant je ravno pripravil drva. Kolovalca tiste brigade ga je dal prijeti ter ga nato začel pretepat ter neoboroženemu z revolverjem groziti. Dasi so ga hudo pretepal, mladi junak ni dal glasu od sebe, marveč je moško in mirno trpel. Ko se je kolovalca nekaj slišnil o delavcih, mu je France pokazal svoje žaljave roke. Kolovalca pa ga je zavrnil, češ: »Ti si osel! Rajši vzemi

puško in pojdi z nami, pa boš imel lepe roke in lepo prihodnost, kakor jaz.« In je pokazal svoje gosposke roke. Franceta Kozino so potem odpeljali in ga v gozdu, ko so ga nekaj dni še mučili, skupaj s 16 cigani ustrelili. Njegovo truplo so slekli. Golo truplo vrgla slovenskega fanta so potem morali domačini kar v gozdu zagrebsti. — France Kozina je bil nenavadno značajan fant, priden kakor mravlja, strokovnjak za sadjerejo, ki je hotel iz svojega rodnega kraja napraviti sadjarski raj. Bil je vsem blizu in daleč s svojim znanjem v veliko pomoč pri živini. Bil je katoličan ves, kar ga je bilo, ter je zlasti vneto častil Marijo. Umrl je kot zaveden katoličan in zvest Slovenec. Njegova mučeniško prelita kri bo prej ali slej priklicala blagoslov na naš narod. Hudo prizadetim svojim izrekamo svoje najgloblje sožalje.

V nedeljo, dne 31. majnika, zadnji dan Marijinega meseca, je bil v Šmihelu pri Novem mestu od krogle komunističnega morilca umorjen 21 letni dijak novomeške gimnazije Miha Turk, in sleer kar vprbi svojih staršev, bratov in sestra. Na njegov dom v Šmihelu je tega dne pridrla tolpa partizanov ter ga hotela odvesti s seboj, ker so ga sovražili, saj je mladi Turk tako vneto deloval za katoliško stvar. Bil je od mladih let član dijaške Marijine kongregacije, član dijaške Katoliške akcije ter zaradi tega trn v peti tem nesrečnim ljudem. Ker se ni dal odgnati, so ga kar

doma ustrelili. Tako se je končalo to mlado življenje, ki je svojem in narodu toliko ovelo in ki je po svojih sposobnostih in srčni plemenitosti bilo vneto le za dobro. Imel je veličasten pogreb s sv. mašo, med katero so njegovi sošolci skupaj sprejel sv. obhajilo. Vsemogočni Bog, štej tudi njegovo žrtve našemu rodu v dobro, zaslepljenec v razsvetljenje, njegovim morilcem pa v spreobrnjenje!

† Ivo Peršuh

Kaj je NOVEGA

Uvedba obvezne civilne službe. Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal te dni naredbo z ravnokar navedenim naslovom. Natisnil jo je »Slovenec« z dne 7. junija, na vpogled pa je tudi pri vseh občinskih uradih.

d Nove slike »Presv. Srca Jezusovega«. Pripravljani odbor 9. prvih petkov je založil nove velike slike Presv. Srca Jezusovega v velikosti 47x68 cm. Slike je natisnila v bakrotisku Ljudska tiskarna v Ljubljani in so zelo lepo uspelo grafično delo, ki je v čast tiskarni. — Ljudje pa bodo za mal denar lahko dobili te lepe slike, ko so dosedaj na našem trgu bili v navadi le tuji, mnogo slabši tovrstni izdelki. Če primerjate to domače delo s tujimi reprodukcijami iste slike, boste žele videli, da v tej stroki domače tiskarne daleč prekašajo tuje. Prav čisto nič ne pretiravamo, če rečemo, da je tudi sicer ta slika sama na sebi med najlepšimi, če ne najlepša slika Srca Jezusovega, kar jih nudi domača, kakor tudi tuja umetnost. Zato smo prepričani, da bo ta slika zakrajjevala v vsakem domu, pa naj se družina posveti Presv. Srca Jezusovemu ali ne. Kotlikokrat zbiramo kako nabožno sliko n. pr. za spalnico in druge stanovanjske prostore. Tu je sedaj slika, ki bo gotovo ustrezala vsakemu še tako razvajenemu okusu. Slika stane le 20 Lir in jo lahko kupite v knjigarnah in papirnicah, kakor tudi pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7, Ljubljana. Slika naročite lahko tudi pri domačem župnem uradu.

d Nove vrste tricikl. V Ljubljani so se pojavili nove vrste tricikl, ki dokazujejo prav lepo iznajdljivost naših ljudi. Poleg običajnih triciklov na visoki in na nizki kolesa so namreč razni ljubljanski slugi, dostavljalci in podobni zaposleni uvedli zdaj tudi tricikle, ki so v bistvu stara predelana dvokolesa, le da jim je priključeno še eno kolo vzporedno ob zadnjem kolesu, na tem kolesu pa je

NOVI GROBOVI

V Borovnici je umrl po dolgem trpljenju Frano Seigelj. — V Framu pri Mariboru je odšel v večnost ondošni bivši župan in značajan katoliški delavec Janex Petek. — Na Poljanah pri Št. Vidu nad Ljubljano je mirno v Gospodu zaspal posestnik Ivan Camernik. — Kapi je podlegel 40 letni delavec Stefan Štrnad v Mariboru. — V Ribnici so djali v grob vrliga moža, 33 letnega posestnika Kozina Franceta. — V večnost je odšla v Pristovi pri Dobrni 74 letna Rozalija Zibac, v Klancu pri Dobrni pa 81 letni Ivan Prebičnik. — V Mariboru so umrli: 39 letni mizaraki pomočnik Rudolf Kranje, uglaševalec klavirjev in hišni posestnik Franc Zavržnik, star 79 let, in kovaški mojster Jakob Kokot. — V Zapotoku pri Sodražici je zapustil solzno dolino trintridesetletni Franc Kozina, zaveden katoličan in mučenec. — V Ljubljani so umrli: dolgoletni sodelavec v tovarni kisa »Astrac« Robert Walland, služitelj Kr. kvesture Franc Oražem, upokojenka tobačne tovarne Urška Fišar, Marija Nagode roj. Senčur, Ivan Lindič, čevljarški mojster iz Mokronoga, in tajnik zveze trgovskih združenj Ignac Kajzer. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

lahka košara. Torej predstavljajo ti novi tricikli dvokolesa — s prikolico. Za prevažanje lažjih tovorov so ti tricikli prav prikladni, za težje tovore pa seveda niso ter morajo dostavljalci pač uporabljati prave tricikle, zlasti take z nizkimi prednjimi kolesi, ki imajo težišče bliže tlom in zato večjo nosilnost.

d Šestdesetletnik rojstva je obhajal te dni vzorni novomeški profesor g. Peter Prosen. Na mnoga leta!

d Šestdesetletnica je postala oni dan na Viču pri Ljubljani mesarica, posestnica in velika dobrotnica Antonija Gutnik. Bog jo ohrani, še mnogo let!

d Italijansko-nemško mejo je dovoljeno prestopiti le na enem mestu. Načelnik štajerske civilne uprave je odredil, da se sme s posebnimi propustnicami prestopiti nemško-italijanska meja edino pri Cerkljah ob Krki. Kdor bi se tega določila ne držal in bi samovoljno prestopil mejo kje drugje, bo ustreljen.

d Papež Pij XII. je sprejel oni petek ljubljanskega knezoškofa dr. Gregorija Rožmana v zasebno avdienco, ki je trajala eno uro. Nato je sprejel še 20 slovenskih duhovnikov in bogoslovcev, ki študirajo v Rimu, se z njimi prijazno razgovarjal, jim dal svoj blagoslov. Pri slovesu se je svetil oče z objemom poslovil od ljubljanskega vladike.

d Ključ za razdeljevanje nagrad za pridelovalce žita. Duče je sprejel kmetijskega ministra in odobril njegov predlog za razdeljevanje nagrad, ki jih bo država blagajna izplačevala tistim pridelovalcem žita, ki so se, odnosno se bodo najbolj izkazali. V celem je za te namene odobrena vsota 1850 milijonov lir. Razdeljena bo takole: Nagrado po 200 lir bo dobil vsak kmetovalec, ki je prijavil do srede aprila površino, katero je posejal čez obseg lanskega sejanja. Po 40 lir nagrade bo doflil vsak kmetovalec v južni in srednji Italiji ter na otokih za vsak stot pridelanega jarega žita. Razen tega bo dobil po 20 lir nagrade za vsak stot žita kmetovalec, ki bo do 10. julija izročil državnim oblastem predpisane količine žita. Obnemem je Duče naročil, naj se nagrade izplačajo kmetovalcem takoj, ko bodo svoje žito oddali.

d Začasno se ukini sprejem telefonskih naročil pri telefonskih uradih v Ljubljani in v pokrajini. — S 1. junijem (od polnoči naprej) je pristojna oblast uklinila sprejem navadnih privatnih brzojav in navadnih brzojavnih kazakiz za notranjo državo. To pa ne velja za Ljubljansko pokrajino.

d Vluge pri Italijanskih poštah hranilnicah so znašale konec lanskega leta 46 milijard lir; konec leta 1939 pa 32 milijard lir.

d Kinematografi v Italiji bodo v času od 8. junija do 15. septembra znižali vstopnine za 20 oziroma 10 odstotkov. Filme bodo predvajali dnevno do 24. ure.

d Smrtna nesreča na ribolovu. 51 letni ribič Ivan Paderi je hotel s pomočjo dinamita lovit ribe v Poettu. Neprevidno ravnanje je zakrivilo predčasno eksplozijo, ki mu je popolnoma razmesarila obraz. Mož je bil na mestu mrtev.

d Za šanjice in mlatiče. Ministrstvo je določilo dnevne obroke živil, ki pripadajo poljskim delavcem za žetve in mlatiče takole: moški: kruha 600 gr,

Nadaljevanje na četrti strani, v drugem stolpcu.

(Dalje.)

Osnalil si je obleko in pristopil k ograji.
 •Kako lepo me spremljaš! je pohvalil.
 •K petju bi hodil, je vabila. •Jutri večer so pevske vaje. Pojdi z menoj!
 •In Janez?
 •Lepo te prosim! On je basist. Tenorjev nam manjka. Se zadovoljen bo!
 •Ne vem, je zamisljeno zategnil.
 •To si čuden! Kaj pa Janezu mar. Saj sem te jaz povabila! Stegnila je roko in mu zataknila nagelj. Poduhal ga je in poljubil.
 •Pojdes?
 •Da!
 •Daj roko! Za Smaren se pripravljamo! Stisnil ji je roko mehko in toplo, da jo je ogrel pri srcu. Na pragu se je pokazala mati. •Tilka, spati!
 •Lahko noč! je dahnila in odhitela v hišo.
 •Lahko noč! je ponovil Niko. Prevzelo ga je toplo čustvo, da je skočil in klopi pod latnikom, vzpel iz žepa orglice, udaril ob dlan in zagodel. Slavci so umolkli in ga poslušali. Ko je nehal, so poročno nadaljevali svojo pesem, ki je polagoma izginjala v tihni noči.
 Očeta Gregorja še ni bilo domov. Pri Ludviku se je ustavil in pil s furmani pri veliki mizi. Razgovarjali so se hrupno in šepavi Peter je tolkel ob mizo, da so zvenketali kozarci. Delavci, ki so se naslanjali na točilnico, so se muzali. •Furman-ska bratovščina je v razcepul! Na eno oko oslepeeli Fortunat je pošiljal svojo hčerko Erno, ki je služila za natakario, naj priuškuje, da bo povedala, kaj je udarilo med lurnane.
 •Na Ludvika se jezijo, ker noče priti iz gospeke izbe!
 •Preobedli so se, hudičil Gosposki bi bili radi! •V luknje naj gredo in pesek kopljejo, kakor mi, pa jim bo gosposčina minula! Med razburjene goste je vstopil Ludvik, pražnje oblečen.
 •Sem stopi, je rjul Peter.
 •Ti mi ne boš komandiral! je zamahnil krčmar.
 •Kdo pa? Kaj ne živiš od nas? je oporekal Jurij.
 •Komandirajo gospodje, ki so v sobi! je presekal gostilničar.
 •In ti žnjimi! je zaničljivo dregnul Gregor.
 •Da, tudi jaz! se je razkoračil Ludvik in z dolgimi koraki odšel v kuhinjo. Iz male sobe je udaril ženski smeh. V obraz zardeva je ven pritekla Elza in za njo gospod Berto. Furmani so utihnili.
 •Liter vina prinesil! je zadirčno velel Peter.
 •Nisem natakarič! se je šobasto odrezala.
 •Kaj pa si torej?
 •Gospodična je moja ljubica in jaz bom tu gospodar! je oblastno naznanil Berto.
 Furmani so se spogledali. Brž so se zavedli kupčije in zavesti manjvrednosti in odvisnosti jim je povsila glave in razpustila stienjene pesti. Ludvikovi računom so jim križali načrte.
 Na vratih male izbe se je pojavil visok, mlad gosposki človek. S prijaznim nasmehom se je približal kmetom.
 •Preveč se razburjate, možje! je dejal ter se naslonil na steno. Furmani so začudeno gledali novega moža in beveda jim je zastala.
 Prvi se je ojunačil Gregor. •Gospod! je začel.
 •Mi vas ne poznamo, zato nam ne boste zamerili, če vas vprašam, kdo ste in odkod prihajate?
 •Pa zakaj vas to zanima? je vprašal gospod in se gugal ob steni.
 •Furmani smo, je razlagal Gregor. •Pri novih cestah delamo, prav za prav vozimo. Vsa voznja je v naših rokah, pa tudi vsi kamnolomi. Vse smo zastavili in celo kmetije zapustili, da smo zapregli konje. Sedaj pa vse kaže, da nas hočejo izpreči, kakor konja, ki ni za rabo!
 •Iz česa sklepetate na tak ukrep? je zaupno zastavil gospod.
 •Ne morem vam povedati, dokler ne zvemo, kdo ste? je vpadel v vprašanje Peter.
 Gospod je požvižgal in a pretom pomignil Ludviku. •Pa jim vi povejte, kdo sem? •To so naš novi gospod palir, je prihujeno odvrnil Ludvik. Furmani so vstali. •Le sedite! je prijazno povabil gospod palir. Se sam je prisedel in naročil Ludviku štetan vina.
 Furmanom se je novi gospod palir takoj prikupil. Skrb jim je začela lezti s obraza.

•Zmotili smo se, se je v imenu vseh opravičeval Gregor. •Mislili smo, da je oni drugi, ki je odšel z Elzo. Medtem je Ludvik prinesel vino in se naslonil na stolico. Gospod je nalil in ves nasmejan nazdravil.
 •Vodja podjetja sem jaz, Berto je samo tolmač. Vse delo in plačilo je izročeno mojim rokam. Kaj torej želite od podjetja?
 Furmanom se je jezik razveval. Še zlepa niso naleteli na tako prijaznega gospoda. Drug za drugim so hiteli s pojasnili in priporočili. •Samo to vas prosimo, gospod palir! Pustite našo bratovščino! Ne dovolite, da bi se kdo vrnil med nas in zaupajte nam!
 Gospod palir je uslužno kimal in celo roko je stiskal furmanom. Tako navdušeni še nikdar niso bili naš vozniki. •Gospod palir! je ponujal Gregor. •Vi ste mož na svojem mestu! Vi z nami, mi z vami! Kar povejte, kaj želite! Saj nismo tako ubogi, pa tudi umazani nismo! Kar na dan z besedo: Vse vam damo, kar želite! Silili so vanj in pivali vino po mizi. Palir je pozabil na svoje dostojanstvo. Zaupal jim je, da se imenuje Herman, in kar nič jim ni zameril, da so vsespok nazdravljali: •Naj živi gospod Herman! Veselost se je prevrgla v razposajenost. Poklicali so harmonikarja, ki je prekrizal nogi in nategnil mebove. Pograbil so natakario in jih vrteli ter a peto udarjali po podu. Ludvik je pripeljal k gospodu

»Živio, Herman!«

palirju Elzo. Dekle se je tesno privilo k njemu in še mar ji ni bilo gospoda Berta, ki je pijan kričal za natakaričami.
 Šepavi Peter se je premikal po stolu in kričal: •Živio, Herman! Pri mojdusi! fest fant je! Ob točilnici je kolovratil tolmak Berto. •Posnemal je Petri in vpil: •Fest fant je Herman! On ima rad meo, prmejdusi Svinjina mu diši! Gospod palir je bil še toliko priseben, da je ukazal odpeljati Berta na dvorišče. Fortunatova Erna mu je nosila črno kavo. Pozna noč je bila, ko so se furmani odpravljali domov. Bill so vinjeni, da so se objemali z gospodom Hermanom in mu ponujali najprej pršute. •Pri moji veri, je kričal Gregor. •Šest pršut je v kaminu. Štiri za gospoda palirja! •Kaj boš ponujal pršute! je bevskal Peter. Pršute imamo pri nas! Puncu mu dej! •Saj res! je dregal Janez. •Tilko mu dajte! Boljši je kot oni prokleti pritepenec! •Molči! je zarohnel Gregor. •Gospod Herman bo dobil vse! Pijani so odhajali iz gostilne. V sobi je ostala samo Elza z gospodom Hermanom. Gospod Berto pa se je to noč iz jeze naslonil na Erno.
 Ludvik je zapiral polknice pri oknu •Še bo lepo! je mrmral. •Berto naj gre k vragu! Gospod palir in Elza! Živijo par! Vinjenega so nesli v posteljo.
 Mežnar Luka je šel zvonit sveto jutro, ko je v vasi nastal mir. Dopoldne je vozil samo Niko, vsi drugi so zaspali.
 V avgustu je spet parila vročina. Ob osamelih plantah je rasel plevel in ščetgal jagode na zo-

rečih grozdih. Avguštana — prvo grozdie — se je že zlatilo. V vasi so ropotali dovozovi od jutra v večer. Cesta se je širila in dobivala na ovinkih ravno smer. V kamnolomih je žgalo, na cesti je peklo, da je živina široko zevala. Ubadi in nadežne muhe so dratile prepotene konje. Še v poznem večeru je izžarevala zemlja.

V mali sobi pri zakristiji so na stečaj odprli okna in vrata. Ko je Luka odzvonil v čast svetemu Florijanu, so se zbirali pevci in pevke. Dekleta so bila ožgane v obraz. Z robčki in rutami so pabljale, da bi se ohladile. Za vajo so se prooblekle v lahne obleke. Živahno so se pomenkovalile in skrivnostno obrabile novice. Fantje in možiki so imeli raspete srajce in zavibane rokave, da so jim štrlele očrne lahti in ogorela prsa. Ustavili so se zunaj in posedli po kamnih. Zažgali so cigarete in sklepali o Šmarnem dnevu. Slovesno mora biti le dan. Pogovor je nanesel na dogodke pretekle noči. Fortunat je pretepel Erno, tisti Berto je popihal na vseregodaj. Smejali so se furmanom in nič kaj povoljno obdelali novega palirja. Dekletom je pa novi gospod bil všeč. Prijazno jih je pozdravjal in celo sladko se je tej ali oni nasmejal. Fantje so jih dražili, nekaj iz zavisti, nekaj iz ljubosumnosti. •Vse vas bo poročil, kakor Turek! Same gospe, kaprice! boste postale! Pevke so se ujedale, vendar se jim je dobro zdelo, da jih novi palir ogovarja z »gospodičnami«. Niti vprašale niso, ali je že poročen. Prišel je organist, ves nervozen in nergav. S seboj je prinesel celo skladovnico not in naganjal k vaji. Da bodo polomili, je sitnaril, da je škoda tako lepe pesmi, da imajo le še par pevskih vaj, in končno, da ne poznajo točnosti, je grajal, dasi je sam zamudil. Pevci so poznali njegove muhe in mu niso zamerili. Dekleta so pa zavihale nosove in metale krivdo na moške.
 •Alt! je ponujal note organist. •Kje je pa Gregorjeva Tilka?
 •Bo kmalu tukaj! so jo izgovarjale pevke.
 •Janeza čaka! Fantje so se namuzali. Možje so silili, naj se vaja kmalu začne in cimprej konča. Zjutraj je treba zarana na cesto. Po krajšem prerekanju in po dolgi pridigi organistovi so začeli a petjem. Harmonij je ječal, organist je napenjal svoj ubiti glas, kričal na sopran in ponavljal, da so se možki umaknili in zunaj čakali, kdaj bodo na vrsti.
 Naglih korakov se je približevala Tilka in z njo je prišel Niko. Vsa žareča in obraz je stopila v sobo. Na mokrih kodrih se je poznalo, da je hitela. Zasopla je voščila »Dober večer« in se umaknila na klopico v koto.
 Organist je presekal pesem. Že je imel na jeziku litanije o zamudnicah, nerednicah in gosposkičnah, ki jih je treba milostno čakati, pa je požrl besedo, ko je na vratih zagledal slokega

ko je na vratih zagledal slokega fanta

fanta, ki je prijazno pozdravil, se predstavitil in prosil, da bi smel sodelovati v zboru.
 Dekletom je zastal glas in oči so jim obvisеле na novem zastavnem pevcu. Fantje so se suvali s komolci in molče opazovali uglajeni nastop Gregorjevega hlapca.
 •Kakšen glas? je vprašal organist. Premaknil si je očala na nos in se obrnil k doščku.
 •Tenor! je dejal, pa še pripomnil, da je delj časa ni pel.
 (Nadaljevanje prihodnjic)

Iz zgodovine Pariza

Pariz je zelo staro mesto. Že v časih Julija Cezarja je bil Pariz prestonica keltskih Parizarjev. Rimljani so ga imenovali »Lutetia Parisiorum«. Leta 53 pred Kristjmom ga je Labienus razdejal, toda Cezar ga je zopet pozidal in utrdil.

Merovingovec Kludvik je zavel Pariz l. 486 in ga proglasil za glavno mesto leta 508. Pod Karlom Velikim je dobil Pariz značaj groblje. Mnogo je Pariz trpel v 9. stoletju zaradi normanskih navalov. Za vlada Filipa II. so Pariz na novo utrdili. Prvotno je imel Pariz tri okraje: Cite, La Ville in Quartier Latin. Visokim stolam so dali okoli l. 1200 značaj vseučilišč, ki so imele kmalu 20.000 slušateljev. Tedaj je dobil Pariz prevladujoč pomen v Evropi, in sicer kot duhovno središče.

Dočim je bil Pariz prvotno ratonišče kraljev proti plemstvu, je nastal izza 13. stoletja hrbenica meščanstva. Karel V. je zgradil utrdbo Bastiljo za zaščito proti Angležem in proti upornim Parižanom. Mailotini

Znamenita pariška cerkev Notre Dame

so se leta 1382 uprli zaradi previsokih davkov. Tako so prišli cebi do vpliva.

Leta 1420 so v Parizu zavlada Angležji.

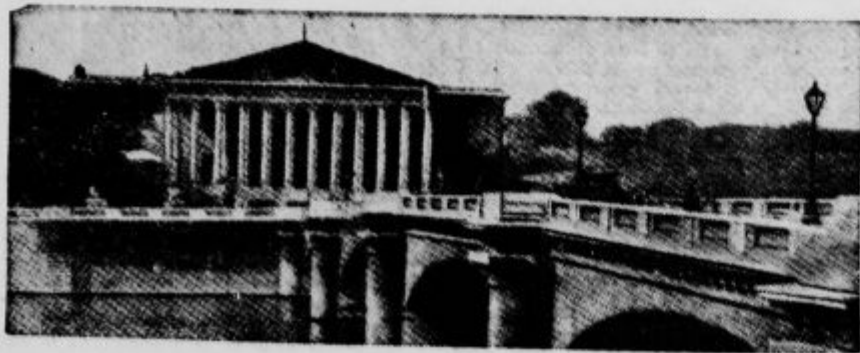
V verskih bojih je imel Pariz veliko besedo. Bil je dolgo na strani starovercev in se je vdal šele leta 1593. V tistem času je dobil sledeča važna poslopja: Loure, Hotel de la Ville (magistrat), Pout Neuf in Tuilerije. Marija de Medici je položila temelje za Leksemburško palačo. Veliko pri-

Invalidski dom v Parizu; tu počivajo zemski ostanki francoskega maršala Focha

Pogled na vseučiliški del francoskega prestolnega mesta

Pariški parlament z »mostom edinstva«

dobitev za Pariz je pomenila palača Sorbonne, Richelieu pa je ustanovil Akademijo.

Ob raznih stajah so bila pariška predmestja vedno na strani upornikov. Iz starih zakopov so nastala pariška sprehajališča, nato je dobil Pariz še opero, gledališča, Hotel del Invalides; leta 1722 tudi Palais Bourbon.

V 18. stoletju je bil Pariz često predmet kritike državnega ustroja, zato je igral v revoluciji s svojimi tedanjimi 600.000 prebivalci veliko vlogo. Ljudske množice so prišle na pomoč narodni skupščini, ki je dne 14. julija 1789 izsilila predajo utrjene Bastilije.

Sledeča nova ustava je dala vso moč nad Parizom mestnemu svetu. Nastal je nov državni udar komune v avgustu 1792. Nato je sledil Napoleon.

Vojna leta 1870 ni prizanesla Parizu. Nemci so oblegali mesto, ki se je 28. januarja 1871 vdalo sovražniku. Parižani so morali odšteti 200 milijonov zlatih frankov odškodnine.

Eiffelov stolp, raz katerega je krasen razgled po Parizu in okolici

Bolnišnica v Beaujon à Clichy

Naši mali

Tonka, mala Robinzonka

Antonija Pavlič

Zdaj je že štiri mesece, odkar je Robinzonka postala Antonija Pavličeva.

Zelo je obledela med tem časom, vendar pa ji je koža ostala temna.

V družbi ima veliko uspehov. Vsi se čudijo njenemu športnemu znanju, zlasti pa občudujejo, kako zna plavati.

Za učenje so ji najeli posebno učiteljico. Uboga učiteljica, ki mora učiti tako veliko učenko, ki pa še tako slabo piše, da ostalega še omenimo ne.

Pa vendar bi bilo vse še huje, če si Tonka na otoku ne bi bila uredila svoje knjižnice.

Spomin ni preveč prožen, toda učenka je pridna in pohlevna in zelo razumna, zato bo kmalu nadomestila, kar je v dolgih letih zamudila.

Spoznavanje narave ji je najbolj všeč. Naravo pozna kot domačo hišo, le imena si mora še zapomniti.

Zdaj se že pripravlja za sveto birmo, k prvemu svetemu obhajilu pa bo šla meseca oktobra. Tako so odločili.

Cez poletje je prišel k njim na počitnice Mihec, kapitanov sinček.

Mihec je velik fant, pošten, odkritosrčen, toda živ kot samo živo srebro. Pravo nasprotje Tonke je, ki je mirna, premišljena, pogumna in nicesar ne stori brez premisleka. Mihecu pa je kljub temu všeč.

Skupaj se sprehajajo daleč po okolici. Lojzek jih spremlja in Tonka je zopet živahna kot svoj čas na otoku.

Vendar pa to ne traja dolgo, zakaj poletje je kmalu v kraju in Mihec mora zopet v šolo.

Tonka postaja tiha in se za dolge ure zapira s Kokico v svojo sobico. Govorji ji o otoku in ji kaže slike:

»Ali se spominjaš Kokica? Mi se spominjaš onega dne, ko te je Buča vlekla za rep?«

»Bodi no pametna, Buča! odgovarja ptič.«

»In dneva, ko smo zagledali letalo?«

»Živijo in pečen krompir, kriči Kokica, katero so mornarji skrivaj naučili kopico-hesed, ki niso bile vse prav dostojne.«

»Ali se spominjaš, ko...«

In papiga začne peti:

Ena ptička priletela,
ena drobna ptičica...

Tonko skoraj vedno bolj glava boli in zadnje čase je za pet kil shujšala. Vedno jo zebe in vedno kašlja.

Prvo sv. obhajilo je že opravila — potem pa je zdravnik odločil, da mora ostati v postelji.

Nič ne govori. Vse jo utruja, še celo družba malih bratcev in sestric, ki jih ima vendar tako rada.

Vendar pa noče, da bi se ločila od Kokice. Oče in mati postajata nemirna...

Doktor globoko vzdihla in sklene: »Kaj hočete? Ta cvetka se je razvila pod svobodnim soncem, v divjini. Treba ji je svežega zraka in življenja pod milim nebom; v cvetličnjaku hira.«

Vedno slabše je bilo z njo. Končno se ji je pričelo bledeti in brez prestanka je ponavljala:

»No, Buča, zdaj mi daj mir, da epim. Jutri zjutraj se bomo peljali na sprehod s Kokico. Pogledati moram na polje, če žito lepo kaže.« Nato pa se ji glas spremeni in postaja proseč:

»Mati božja v cvetju, varuj moje kraljestvo! Mati božja v gozdu, varuj mojo čredol! Živo srebro v toplomeru pa se dviga, dviga.«

»Možgansko vnetje ima,« pravi zdravnik.

»Toda mala trpi v svojem novem življenju, čeprav se tega ne zaveda. Veliko trpljenja in miru bo treba. Ker pa je krepke narave, jo bomo rešili, prepričan sem o tem.«

Prišla je pomlad in meseca maja se je Tonki zboljšalo. Ležala je na soncu, med cve-

ticami, oči pa so ji iskale v daljo. Po cele dneve je ostala sama s svojo papigo in ni na nič mislila. Trudno je odbijala vse dobre stvari, s katerimi so ji stregli. Le sadje ji je došalo.

Nič več ni govorila, kakor bi bila duša odšla iz nje.

V poletni vročini pa je spet oživila. Znova se je okrepčala, vendar pa pravega veselja ni bilo v njej.

Zdravnik se je dolgo posvetoval z očetom. »Robinzonka,« ji je rekel oče nekega dne, »ta zrak ni zate. Tudi meni v mestu ni dobro. Zato sem tu vse svoje imetje prodal in v osmih dneh bomo odpotovali v Južno Ameriko.«

Tonka tega ni niti vesela niti žalostna. Toda še eno presenečenje imajo zanj. Kapitanov Mihec, ki vedno sanja o tujih deželah in se je vse leto pridno učil, bo šel tudi z njimi in bo preživel počitnice na morju.

Dne 16. julija so bili zopet v Triestu. Z njimi se je vkrcal na ladjo tudi neki misijonar, ki namerava tam doli ustanoviti novo misijonsko postajo.

Poleg njih pa je na ladji še kopica drugih ljudi. Vsi pozdravljajo gospoda Pavliča in ga kličejo za guvernerja. Kakšno smešno ime!

Pozdravili so ladjo in prijaznega kapitana. K sreči vozi ravno on sedaj to ladjo, da bo prav on prepeljal vse naše znance v novo deželo.

Mornarji pozdravijo Robinzonko in Kokico kot stare znanke in ladja odpluje od obrežja.

Na otoku.

Na otoku prihajajo živali še vedno vsako jutro na obrežje in se dolgo ozirajo na morje.

Buča še vedno jaha Kozico.

S stekleno lečo, ki jo je podedovala po Robinzonki, počenja Buča svoje neumnosti: zažiga suho listje. Enkrat bi bila že skoraj spravila otok v veliko nesrečo. Robinzonkina hišica se je vnela in bi bila do tal pogorela, če ne bi bil prišel hud naliv, ki je pogasil ogenj.

Drugič se je zbudila na visokem drevesu in zagledala pred seboj dolg rep zelenega papagaja. Hitro ga je potegnila, ker je mislila, da je Kokica, in jo je hotela kaznovati, ker ostaja toliko časa zdoma brez slehernega glasu.

Toda papagaj, ki še malo ni bil v sorodu s Kokico, se je brnil, kakor se bianjo papagaji, s krepčijo in kljunom in uboga Buča je vsa ranjena prišla h Kozici, da jo pozdravi in obliže s svojim jezičkom.

Bilo je 14. avgusta.

Kozica je ta dan dobila spet dva mladiča in zdaj leži poleg njih in čaka, da ji Robinzonka kot ponavadi v takih dneh prinese na dom oves in seno.

Zakaj danes Robinzonka vendar mora priti, kaj ne?

Kaj zato, če je nekje daleč? Prišla bo, prav gotovo bo prišla in se bo pobrigala za svoje živalice. In Kozica potrpežljivo čaka.

Toda Robinzonke še vedno ni od nikoder.

Njena kozica bleje in laja in končno vstane in odide iz hlevčka.

Trava je suha in ožgana. Kozica pomoli nekaj šopov in odtrga nekaj listov z drevja.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Iz narave

Kako so si naši predniki udomačili živali

Morda je tu in tam komu že vstalo vprašanje, od kdaj imajo prav za prav ljudje domače živali in kako so jih udomačili. Od kdaj je n. pr. pes zvest človekov spremljevalec, od kdaj spremlja konj človeka pri delu in v boju, od kdaj se okorišča človek z govejo živino, z drobnico itd.?

Nekoliko si moremo misliti, kako so živali tisti naši predniki, ko še niso imeli domačih žival, če si ogledamo ljudstva, ki še dandanes žive brez njih, tako n. pr. divji Otomachi ob Orinoku. Veda na Cejlonu, Avstralci iz Queenslanda, Razmerje med živalmi in človekom v teh krajih je isto kakor med lovцем in divjadjo. Človek potrebuje mesa, zato živali lovi; kakor pa so si nekatere živali, tako n. pr. mravlje in termitti, vzgajili druge živali, ki so jim bile koristne, tako je začel tudi človek, ko je prešel iz lovca v kmetovalca, gojiti živali, da bi mu ne bilo treba hoditi na lov, odnosno, da bi se okorištil z njihovo močjo.

Iz tedanjih časov so nam ostale še risbe iz predzgodovinskih dob, ki nam predstavljajo človeka-lovca, ne pa človeka-pastirja ali kmeta. Narisani so mamuti, jeleni, bizoni, nosorogi in ne govedo, konji psi. V ledeni dobi je bil človek še vedno lovec. Šele kasneje si je začel gojiti razne živali. Nekateri menijo, da je prišlo do tega nekako takole: volkovi so v kameni dobi obkoljevali skalnate votline, v katerih je prebival človek. Da bi se jih obranil, si je človek začel gojiti njihove mladiče. Toda do današnjega psa je bila dolga in vztrajna potrpežljivost polna pot. Pes pa je človeku pomagal tudi na lovu. Kasneje najdemo sledove konj, pred njimi pa prešiča, goveda itd. Tako udomačujejo še dandanes; tako goje n. pr. v Afriki zebro in noja, na vzhodu kamelo, pri nas pa goje še dandanes divje živali zaradi kož.

Zakaj si je človek izbral prav za prav baš te živali, da jih je gojil? Zakaj si ni izbral bizona ali leva? Neki znanstvenik je izrekel mnenje, da je bil nagib, zakaj se je človek odločil za konja, govedo itd., predvsem hrana. Prav gotovo bi bilo dandanes, ko ni dobili mesa, težko gojiti leva, ki je izključno mesojeda žival. Razen tega pa je elasti pri govedu igrala vlogo vera, da je krava sveta žival, kot je bila n. pr. Egipčanom, dandanes je še Indijcem itd.

Odkod izhajajo psi, ni lahko določiti. Menijo, da izhajajo od udomačenih volkov, pa tudi od udomačenih šakalov. Prav tako sodijo, da izhajajo prašiči deloma iz divjega severnega prašiča, sredozemskega in iz prašiča Sundskih otokov. Nekaj podobnega imamo pri ovcah, za katere so znane štiri izhodne oblike. Tudi razne vrste koz izhajajo iz divjih koz. Najmanj so nam znani začetki kamele; več vemo o konjih, kajti še dandanes poznamo divjega konja, Equus przewalski, živi v Aziji in ki je bil nekoč močno razširjen v severnih krajih Evrope.

Nastete živali je človek izbiral, najboljše gojil, jih križal in tako so nastale razne pasme in oblike kot n. pr. govedo, oselj itd., kajti človek ni potreboval njihove brihtnosti, pač pa njihovo meso ali moč. Zdi se, da sta le pes in konj pridobila na zmogljivosti. Pes, ker je bil vedno v človekovi družbi, konj pa le, ko ga je človek potreboval za tek, boj ali igre.

Zlogovnica

Sestavi iz zlogov: a, ba, ca, da, dam, gned, to, ja, ja, ker, lev, ma, ni, o, o, sma, stik, strog, u, zi — besede, ki imajo tale pomen:

1. slovenski pesnik in pisatelj;
2. drevo;
3. del glave;
4. kovina;
5. vojaško taborišče;
6. zvezda;
7. ime za Turke;
8. znano ime za gospo;
9. del sveta.

Če si besede prav sestaviš, ti dado prve in zadnje črke znan pregovor.

IVO ROMIH: PRINC PASTIRČEK in PALČKI

PRAVLJICA

»Mislili smo že, da te ne bomo nikoli več videli.« je dejal najstarejši. »Do zdaj smo te iskali po gozdu; Zalček je že mislil, da te je najbrž požrla lisica ali pa volk.«

Ko so se pomirili, so opazili Tinčeta. Kar prestrašili so se ga, toda Nalček jim je takoj razložil vso stvar. Povabili so ga v votlino in mu veleli sedeti za mizo. Nato so nanosili jedi in pijače ter se sami prisedli. Ko so se dobro okrepčali, je Nalček natančno razložil, kaj bi Tinče rad izvedel. Skoraj se je bal, da bo starejši bratec prošnjo odbil, toda ne.

Ko je Nalček končal svoje pripovedovanje, je takoj vstal najstarejši palček, Kalček po imenu, in dejal:

»Ker sem iz pripovedovanja svojega rešenega bratac spoznal, da si nadvse dober dečko in da je tvoja prošnja upravičena, ti obljubljam, da ti bomo vsi pomagali, kar bomo največ mogli. Kajti s tem, da si otel našega bratac gotove smrti, si si zaslužil še vse kaj več, kakor to, kar zahtevaš.«

Ko je končal, je stopil k steni, odprl majhna vrata in privlekel ven velik prstan, ki se je neznanako lepo svetil. Vrgel ga je v vrelo vodo, ki so jo imeli pripravljeno za pomivanje posode in poklical še druge, da so pristopili bliže.

»Primate se za roke in obudimo vsi eno željo, namreč, da vidimo princa in kraj kjer je.«

Tisti hip se je v sopari prikazala podoba princa Ljubomira.

Kakor bi trenil so izvršili povelje in se zadržali v sopari. Tisti hip se je v sopari prikazala slika princa Ljubomira, sprva je bila precej meglena, potem je pa postala popolnoma jasna. Zagledali so ga ležečega na slami, bledega in žalostnega.

»Torej v ječi si revež ubogi,« je vzdihnil Tinče. Toda Kalček ga je prekinil in dejal, naj si zaželi videti pot, po kateri bi ga lahko rešili. Rečeno, storjeno. V sopari se je prikazal rob gozda, nato so zagledali velikanski votli štor in nato podzemeljski rov, ki je vodil od njega. Končno se jim je prikazal konec rova ob temeljih gradu. Na zidu je zažarel svetel krog, nato je vse skupaj izgubilo.

»Končano,« je dejal Kalček. »Zdaj vemo vse. Nujno potrebno je, da čimprej najdemo tisti štor, obenem pa si pripravimo orodje, s katerim bomo zmogli prebiti zid, na mestu, kjer se je prikazal krog. Tudi so nam potrebne svetilke, kajti v rovu je popolnoma temno. Najbolje bo, da takoj pripravimo vse potrebno. Ti, Tinče, odženi kožo domov in si poišči sebi primerno orodje. Ko se stemni, odrinemo, če ti je prav tako?«

»Pa še kako pravi,« je veselo odvrnil Tinče. Ko se je že zahvalil za kosilce in za obljubljeni

pomoč, se je poslovil in odbrzel h kozli. Odvezal jo je in odgnal domov v hlevček. Nato je zlezel na nizko podstrešje in začel brskati med staro šaro. Kmalu je našel zaželjeno orodje, to je: cepin, kladivo in dleto za razbijanje kamenja, kar je nekoč služilo njegovemu rajnemu očetu, ko je popravil grajske poti in ceste. Pograbil je vse skupaj in odnesel pred kočjo. Materi, ki se je pravkar vračala s potoka, nesoč poln škaf oprane perila, je brž razložil vso stvar in jo prosil, naj mu dovoli, da gre in reši princa. Mati mu kar ni mogla verjeti. Pa se je tudi bala za svojega edinčka. Bog ve, kaj se mu lahko vse pripeti. Ker pa Tinče le ni odnehal prositi, mu je končno le dovolila.

»Pa pojdi v Bóžjem imenu, če že ni drugače. Toda tak le ne smeš iti. Oblaci sukniš in obuj cokle, kajti ponoči je hladno, posebno pa še v rovu!«

Tinče je dobro in skrbno mamico vedno ubogal, zato je tudi zdaj storil tako, kakor je ukazala. Oblček je ponoči sukniš in obul lesene coklje. Medtem mu je mati postavila na mizo skodelico pregretega kozjega mleka in vanj nadrobila koruznega kruha.

»Se tole pojej, da ne boš lačen lazil okoli.« Tinče je naglo požul skromno večerjo, poljubil mamico, še zaklical z Bogom in odhitel k palčkom, noseč težko orodje.

Palčki so ga že čakali v polni bojni opremi. Vsak je imel nekaj dlet in kladivo ter majhno svetilko. Na mizi je pa stala krasna čaša, polna žametno rdečega vina.

Malček, ki se je s Tinčkom najbolj poznal, mu je ponudil pijačo rekoč: »To vino ima namreč čarodajno moč, kdor ga pije, postane še trikrat tako močan, kot je v resnici, zato pij Tudi mi smo si ga privoščili.«

Tinče si ni dal dvakrat reči, kajti mislil si je takoj: »Ako postanem močnejši, tem boljše bom rešil princa.« V dušku je izpraznil čašo.

Nato so se vsi poslovili od najmlajšega palčka Zalčka, ki so ga določili za varuha, ter pogumno nastopili pot v večerni mrak. Po raznih ovinkih so dospeli do nekoga votlega štora, ki je stal ob robu gozda. Tu so postali in prižgali svetilke, nato pa so drug za drugim izgubili v temni rov. Tri male svetilke so le medlo razsvetljevale goto temo, ki je kraljevala med vlažnimi in grbaviimi stenami. Tudi tla so bila ponekod zelo razrita in je po kotanjah stala smrdljiva voda. Toda vse to ni plašilo in ustavljalo naših malih junakov, korajžno so nadaljevali težavno pot, vsi z isto mislijo, čimprej osvoboditi nesrečnega princa.

Da so bolj videli, so hodili vstríc, Tinče v sredi, dva palčka na desni in eden na levi strani. Vendar dolgo niso mogli tako naprej, kajti rov je postajal ožji in ožji. Tudi so se začele viti ob

...ter so pogumno nastopili pot v večernem mraku.

vsaki strani globoke grape, ki so bile kaj nevarne, posebno za palčke. Le majhna nepravdnost, pa bi bilo po njem. Zato so se tudi morali razvrtiti tako, da so hodili v vrsti drug za drugim. Ščasoma se je pot še poslabšala, na nekaterih mestih je zapiralo pot kup kamenja ali zemlje, ki se je bila kdaj vsula s stropa, drugod so zopet globoki jarki sekali pot, in so bili tako široki, da jih palčki nikakor niso mogli preskočiti. Zato jih je moral Tinče vsakega posebej prenesti na drugo stran. Take in podobne zapreke so jih stalno ustavljale, zato so le počasi napredovali proti cilju. Tudi se je rov vzpenjal vedno višje in je bila pot mestoma kar strma.

Ko so tako že precej časa hodili, so prišli do velike zapreke; velik kup kamenja in zemlje je segal od tal pa skoraj do stropa. »Ako hočemo naprej, nam ne kaže drugače, kakor da odstranimo vsaj polovico kupa, čez drugo polovico pa splezamo,« je dejal Tinče. Palčki so mu pridili, postavili svetilke na velike kamne tako, da so metale svetlobo na kup sredi pota, nato so se pa lotili dela. Tinče je s cepinom kopal in prožil kamenje in zemljo z vrha, palčki so pa metali oboje v globoke jarke ob steni rova. Ker so vsi hiteli, kar se je dalo, so še kar kmalu kup tako znižali, da so ga mogli preplezati. Mokri in umazani od vlažne zemlje so nadaljevali težavno pot. Upali so, da bodo imeli za naprej prosto pot, pa so se zmotili. Še večkrat so morali odstranjevati večje ali manjše zapreke. Tako so se temeljito utrudili in ko bi ne bili pili čarobnega vina, bi že gotovo omagali. Tako pa so še vedno imeli svojo moč in s to so končno le dospeli do cilja. Kratak odmor, ki so si ga privoščili, so uporabili, da so si natanko ogledali temeljno grajsko zidovje. S pomočjo svetlobe svojih svetilk so našli v zidu obrise zazidanih vrat.

»Kakor se spominjam,« je dejal Kalček, »se je prav tukaj pokazal svetli krog. Torej moramo tudi tukaj kopati. Tinče je bil istega mnenja. »Tudi meni se zdi, da bomo pozneje vložene kamne laglje zbili, kakor pa prvi zid.«

Ker sta se tudi druga dva palčka strinjala s tem predlogom, so se lotili dela. Tinče je korajžno vihtel težki cepin, palčki so pa z dleti izkopavali omet, ki je vezal kamne med seboj. Le počasi jim je napredovalo delo, zato je tudi počasi nastajala luknja v zidu. Posebno velik kamen v sredini, se nikakor ni hotel umakniti s svojega mesta. Od vseh strani so ga že osvobodili vezi, pa ga še niso premaknili.

»Ko odstranimo tegale, smo na dobrem,« je dejal Tinče. »Zdi se mi, da sega prav na drugo stran.« Z vso silo je zavihljal cepin in ga započil v zgornjo špranjo in se obesil nanj. Toda kamen se še ni podal, le malo se je majal. »Jaz bom visel na cepinu, vi pa se odklopite kar se da, ni spak, da ga ne bi ukrotili.«

Palčki so storili, kakor jim je velel Tinče in urno izkopavali malto in majhne skale. Kar naenkrat, popolnoma nepričakovano, pa se je kamen utrgal iz stene. Tinče je odletel in padel v plitvi jarek ob zidu, kamen se je pa zavalil nanj. K sreči je bil obvisel na robovih jarka, tako ni Tinčeta zmčkal, le rahlo ga je tiščal k tlom, vendar tako, da se ni mogel skobacati iz pod njega. Palčki, katerim se ni zgodilo nič žalega, so brž pritekli k Tinčetu, vendar mu niso mogli prav nič pomagati. Težkega kamna niso premaknili niti za las. Preplašeni so ugibali, kaj storiti, pa si niso mogli nič pametnega izmisliti. Prvi se je znašel Tinče ter dejal palčkom: »Vi sami me nikakor ne morete rešiti izpod tega kamna, zato je najbolje, da pridno nadaljujete z delom v luknji. Mogoče se vam samim posreči rešiti princa, nato pa vsi skupaj rešite še mene.«

»Tako bo pa še res najbolje,« je pritrdil Kalček, ki se je takoj z bratcem lotil dela v zidu. Ker so se sedaj vsi trije palčki zavedali, da je od njih odvisna usoda dveh dobrih dečkov, so napeli vse svoje sile in tako z veliko muko končno prebili zid v toliko, da so lahko pogledali v ječo. Kar ustrašili so se ljubke glavnice princa, ki ga je radovednost prignala k odprtini. »Kdo ste in kaj hočete, da prebijete zid,« je čez hip vprašal palčke.

»Mi smo trije bratci palčki in te želimo rešiti iz ječe. Še poprej pa nam moraš pomagati, da rešimo ubožega Tinčeta izpod kamna, kateri se je zavalil nanj. Vse drugo izveš potem. Da boš pa prej svobodan, pa tudi Tinče, zato nam pomagaj, da čimprej napravimo dovolj veliko luknjo v zidu, da boš mogel zlesti skozenj. Tu imaš Tinčetrov cepin.« Kalček je končal in ponudil princu cepin.

(Nadaljevanje prihodnj.)

PRAVNI NASVETI

Dogovor kuharic. J. N. C. Imma kuharica - dogovorila se je s svojimi sodelavci za letno nagrado v višini letnega plačila in imela 2 mesece vmesnega dopusta. V zadnjih dveh mesecih dopusta je dobila 2500 tolarjev, kar je bilo manj kot toliko, kolikor bi ji bila pripadala, če bi bila delala. In zavezal se je, da bo v prihodnosti delala običajno delovno dobo, kar je bilo 48 ur na teden. Vendar je bila v tem času v bolnišnici, kar je bilo 10 dni. In to je bilo razlog za to, da ji niso dali celotnega plačila za ta mesec. In zdaj je prišla v bolnišnico, ker je imela glavobole, kar ji je preprečilo delo. In zdaj je prišla v bolnišnico, ker je imela glavobole, kar ji je preprečilo delo.

Malí oglasnik

V Demokraciji se naročimo tudi oglasni po listnik, in sicer plača list 12 švic stane 1.200 tolarjev; v študentski oglasnik in študentski list 1.200 tolarjev; v vsak drugi oglasnik stane študent 1.200. Vsem oglasnikom se priporoča, da oglasni listove, kjer imajo naročil 1.200 tolarjev in študentski list 1.200 tolarjev. Naročniki naročijo tudi študentski listove, kar je prebrskanje študentskega lista.

Prebrskanje študentskega lista se postavlja na spredaj.

Figge in figovino
1000 listov figovine študentskega lista 1.200 tolarjev. Vsem oglasnikom se priporoča, da oglasni listove, kjer imajo naročil 1.200 tolarjev in študentski list 1.200 tolarjev.

Ministrstvo
1000 listov študentskega lista 1.200 tolarjev. Vsem oglasnikom se priporoča, da oglasni listove, kjer imajo naročil 1.200 tolarjev in študentski list 1.200 tolarjev.

Dobrovoljno društvo
1000 listov študentskega lista 1.200 tolarjev. Vsem oglasnikom se priporoča, da oglasni listove, kjer imajo naročil 1.200 tolarjev in študentski list 1.200 tolarjev.

Zdravega fanta
1000 listov študentskega lista 1.200 tolarjev. Vsem oglasnikom se priporoča, da oglasni listove, kjer imajo naročil 1.200 tolarjev in študentski list 1.200 tolarjev.

spojena armada vijejo svoj kor, kar se je začelo zgoditi. In so bili tudi prebrskanje študentskega lista. In sicer plača list 12 švic stane 1.200 tolarjev; v študentski oglasnik in študentski list 1.200 tolarjev; v vsak drugi oglasnik stane študent 1.200 tolarjev.

Dva dni nato je prišel Henrik v svoj kraj v Berlin. Prišlo je bilo prebrskanje študentskega lista. In sicer plača list 12 švic stane 1.200 tolarjev; v študentski oglasnik in študentski list 1.200 tolarjev; v vsak drugi oglasnik stane študent 1.200 tolarjev.

Za judovskim — rešitev ciganskega vprašanja

Na sestanku voditeljev Ilinskih garde je imel to dan govor tudi strojniški inženir iz Berlina. In sicer plača list 12 švic stane 1.200 tolarjev; v študentski oglasnik in študentski list 1.200 tolarjev; v vsak drugi oglasnik stane študent 1.200 tolarjev.

Kaj bo bolj odločilno

Znani turški pisatelj Peyami Safo je v svojih delih napisal, da bodo dobile vojna, če bodo predložile na čelo. In sicer plača list 12 švic stane 1.200 tolarjev; v študentski oglasnik in študentski list 1.200 tolarjev; v vsak drugi oglasnik stane študent 1.200 tolarjev.

Kako je nastal vojaški pozdrav

Salutiranje je izhajalo iz čepca in stalo se na prvih francoskih revolucijah in tudi ne na odredbo nemškega vojaškega poveljstva, tudi nemški vojaški vodnik. In sicer plača list 12 švic stane 1.200 tolarjev; v študentski oglasnik in študentski list 1.200 tolarjev; v vsak drugi oglasnik stane študent 1.200 tolarjev.

Dober študent. J. N. C. Imma študent - dogovorila se je s svojimi sodelavci za letno nagrado v višini letnega plačila in imela 2 mesece vmesnega dopusta. V zadnjih dveh mesecih dopusta je dobila 2500 tolarjev, kar je bilo manj kot toliko, kolikor bi ji bila pripadala, če bi bila delala. In zavezal se je, da bo v prihodnosti delala običajno delovno dobo, kar je bilo 48 ur na teden. Vendar je bila v tem času v bolnišnici, kar je bilo 10 dni. In to je bilo razlog za to, da ji niso dali celotnega plačila za ta mesec. In zdaj je prišla v bolnišnico, ker je imela glavobole, kar ji je preprečilo delo.

Top, ki je predalec nese!

Na vednostni vojski je v Evropi nastala moda, da so se države začele za tedanje dose modernizirati. Tako je tudi vladajoči prihodnik imel malo kasernih. In sicer plača list 12 švic stane 1.200 tolarjev; v študentski oglasnik in študentski list 1.200 tolarjev; v vsak drugi oglasnik stane študent 1.200 tolarjev.

Opomba študenta. O. J. V. Imetle sta 3 otroci in sta bili na predaj tega otroka, izdatna davka. V letu 1941 vasa je vasa eden izmed otrok. Najmlajši otrok se je izposlil 14 let. Ker vasa hujša na plašču izdatna davka, vpraskan, se da za toliko plašč. In sicer plača list 12 švic stane 1.200 tolarjev; v študentski oglasnik in študentski list 1.200 tolarjev; v vsak drugi oglasnik stane študent 1.200 tolarjev.

Pravilni način redit jstak **„REDIN“** za prašice

 Pri maši prašičih vzreja
 Redin prašek hitro maši, vzreja
 Redin prašek hitro maši, vzreja
 Redin prašek hitro maši, vzreja

Prodaja drogerija Kam, Ljubljana, Židovska ul. 1
Brzoparilnika, gnojnice
 črpatke, Gama,
 s 10 letno garancijo zodi
Podržaj Ciril, Ig 147
 pri Ljubljani

»Domoljub« je vsestranska najboljši slovenski tehnik. Naročite ga takoj!

»Domoljub« stane 30 lir na leto, za izposojnino 30 lir — Dopolnje in spise upravljata uradna uradna »Domoljub«, naročilno, in sicer in reklamacije pa upravljata »Domoljub«. Oglasni se zveščajo po posebnem ceniku. — Telefon uradnega in uprave št. 40-44. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Kosiček. — Za Ljudsko kuharico Jože Kramarčič.

LJUDSKA POSOJILNICA V LUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše odrestuje, daje posojila na vkupljabo in proti poročstvu

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.